

Sygn. akt IV KK 571/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Małgorzata Gierczak

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2021 r. na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
sprawy G. G. w przedmiocie wyroku łącznego
wskutek kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich wniesionej na korzyść skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w G. Ośrodek Zamiejscowy w R. z dnia 11 marca
2013 r., sygn. akt V Ka (...), zmieniającego wyrok łączny Sądu Rejonowego w J. z
dnia 23 października 2012 r., w sprawie o sygn. akt II K (...),

**uchyla pkt I *tiret* drugie zaskarżonego wyroku w części
odnoszącej się do kary łącznej orzeczonej w pkt 2 wyroku
łącznego Sądu Rejonowego w J., sygn. akt II K (...) - i sprawę w
tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w G. Ośrodek
Zamiejscowy w R. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w J. rozpoznawał wniosek G. G. o objęcie wyrokiem łącznym jednostkowych jego skazań prawomocnymi wyrokami. Ustalił Sąd, iż wnioskodawca był skazany następującymi wyrokami:

1/ Sądu Rejonowego w J. z dnia 16 grudnia 2005 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 242 § 2 k.k. popełniony w okresie od 23 kwietnia do 11 maja 2005 r., na karę 2 miesięcy pozbawienia wolności;

2/ Sądu Rejonowego w C. z dnia 11 kwietnia 2008 r., sygn. akt VI K (...), za czyn z art. 193 k.k. popełniony w dniu 27 marca 2007 r., na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata i grzywnę w wysokości 40 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł (orzeczoną na podstawie art. 71 § 1 k.k.).

Powyższa kara pozbawienia wolności została zarządzona do wykonania na mocy postanowienia tego Sądu z dnia 26 lipca 2010 r., sygn. akt II Ko (...);

3/ Sądu Rejonowego w J. z dnia 3 czerwca 2008 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełniony w dniu 17/18 marca 2007 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 5 lat i grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł.

Wykonanie kary pozbawienia wolności zostało zarządzone postanowieniem tego Sądu z dnia 19 stycznia 2011 r., sygn. akt II Ko (...);

4/ Sądu Rejonowego w Ż. z dnia 11 czerwca 2008 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 178a § 1 k.k. popełniony w dniu 21/22 stycznia 2008 r., na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata i grzywnę w wysokości 50 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 30 zł (orzeczoną na podstawie art. 71 § 1 k.k.).

Kara pozbawienia wolności została zarządzona do wykonania na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w J. z dnia 23 marca 2011 r., sygn. akt II Ko (...).

5/ Sądu Rejonowego w G. z dnia 14 lipca 2008 r., sygn. akt VIII K (...), za czyn z art. 226 § 1 k.k. popełniony w dniu 6 października 2007 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 5 lat i grzywnę w wysokości 80 stawek dziennych, przy

ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł (orzeczoną na mocy art. 71 § 1 k.k.).

Powyższa kara pozbawienia wolności została zarządzona do wykonania na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w J. z dnia 23 marca 2011 r., sygn. akt II Ko (...)

6/ Sądu Rejonowego w J. z dnia 10 grudnia 2009 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. popełniony w dniu 3 kwietnia 2009 r., na karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 50 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł;

7/ Sądu Rejonowego w J. z dnia 17 czerwca 2010 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. popełniony w dniu 5 września 2008 r., na karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności;

8/ Sądu Rejonowego w J. z dnia 15 października 2010 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 283 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniu 21 listopada 2008 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności (tak wskazano w części wstępnej wyroku łącznego, gdy w rzeczywistości Sąd Okręgowy w G. Ośrodek Zamiejscowy w R., po rozpoznaniu apelacji oskarżonego obniżył tę karę do rozmiaru roku pozbawienia wolności).

Wyrokiem łącznym z dnia 23 października 2012 r., w sprawie o sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w J. rozstrzygnął w tym przedmiocie w następujący sposób:

- w pkt. 1 wyroku na podstawie art. 85 k.k. oraz art. 86 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. wymierzył skazanemu karę łączną 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wymiarze 120 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł, obejmujące wyroki:

- Sądu Rejonowego w C. w sprawie o sygn. akt VI K (...),
- Sądu Rejonowego w J. w sprawie o sygn. akt II K (...),
- Sądu Rejonowego w Ż. w sprawie o sygn. akt II K (...),
- Sądu Rejonowego w G. sygn. akt VIII K (...).

- w pkt. 2 wyroku, na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k., wymierzył skazanemu karę łączną 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności obejmującą kary:

- Sądu Rejonowego w J. w sprawie o sygn. akt II K (...),

- Sądu Rejonowego w J. w sprawie o sygn. akt II K (...),
- Sądu Rejonowego w J. w sprawie o sygn. akt II K (...).

- w pkt. 3 wyroku na podstawie art. 577 k.p.k., na poczet orzeczonych kar łącznych pozbawienia wolności zaliczono skazanemu okresy rzeczywistego pozbawienia wolności: w sprawie Sądu Rejonowego w Ż. o sygn. akt II K (...) oraz w sprawach Sądu Rejonowego w J. o sygn. akt II K (...) i II K (...), jak również kary dotychczas odbyte z połączonych spraw.

- na podstawie art. 572 k.p.k. Sąd umorzył postępowanie odnośnie objęcia wyrokiem łącznym wyroku Sądu Rejonowego w J. z dnia 16 grudnia 2005 r., sygn. akt II K (...) (pkt. 4), natomiast w pkt. 5 orzeczono, że pozostałe rozstrzygnięcia nie objęte wyrokiem łącznym, podlegają odrębnemu wykonaniu.

Od powyższego wyroku łącznego apelację wniósł skazany G. G., który zakwestionował ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy, że między popełnionymi czynami nie zachodził związek przedmiotowo-podmiotowy uzasadniający zastosowanie zasady pełnej absorpcji. W konkluzji skazany wniósł o zmianę wyroku poprzez wymierzenie kary łącznej według tej zasady.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Okręgowy w G. Ośrodek Zamiejskowy w R., wyrokiem z dnia 11 marca 2013 r., w sprawie o sygn. akt V Ka (...), zmienił wyrok Sądu I instancji w ten sposób, że: uchylił rozstrzygnięcie z pkt. 1 zaskarżonego wyroku, dotyczące łącznej kary grzywny (pkt I *tiret* pierwsze) i obniżył karę łączną orzeczoną w pkt. 2 zaskarżonego wyroku, do 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I *tiret* drugie). W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy (pkt II).

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. Rzecznik Praw Obywatelskich, który zaskarżył powyższe orzeczenie w zakresie pkt. I, w części odnoszącej się do kary łącznej orzeczonej w pkt. 2 wyroku łącznego Sądu Rejonowego w J., na korzyść skazanego G. G.

Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. autor kasacji zarzucił rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, to jest art. 433 § 1 k.p.k., poprzez brak wyjścia poza granice i podniesione zarzuty środka odwoławczego wywiedzionego osobiście przez G. G. i zaniechanie tzw. totalnej kontroli orzeczenia Sądu I instancji w zaskarżonym przez

skazanego zakresie co do kary łącznej, polegające na niedostrzeżeniu przez Sąd odwoławczy, że prawomocna kara orzeczona w sprawie jednostkowego wyroku skazującego o sygn. akt II K (...), wynosi rok pozbawienia wolności, a nie 2 lata pozbawienia wolności, co w konsekwencji doprowadziło do wydania orzeczenia obarczonego naruszeniem art. 410 k.p.k., które przeniknęło do postępowania odwoławczego poprzez nieuwzględnienie przy wyrokowaniu całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, mających bezpośredni wpływ na ukształtowanie granic wymiaru kary łącznej.

W konkluzji Rzecznik Praw Obywatelskich, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie pkt. I, w części odnoszącej się do kary łącznej orzeczonej w pkt 2 wyroku łącznego Sądu Rejonowego w J., sygn. akt II K (...) i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w G. Ośrodek Zamiejscowy w R., do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiało rozpoznanie jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. i uwzględnienie w całości.

Trafnie podniósł skarżący, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia wskazanego w zarzucie kasacyjnym przepisu art. 433 § 1 k.p.k., poprzez brak wyjścia poza granice i podniesione zarzuty środka odwoławczego wywiedzonego osobiście przez skazanego G. G., skutek czego doszło do utrwalenia błędu, który wystąpił w orzeczeniu Sądu I instancji, a polegał na przyjęciu, iż prawomocna kara orzeczona w sprawie jednostkowego wyroku skazującego o sygn. akt II K (...), wynosi 2 lata pozbawienia wolności, podczas, gdy w rzeczywistości w tej sprawie orzeczono prawomocnie karę roku pozbawienia wolności. To naruszenie przepisów procesowych w konsekwencji doprowadziło do wydania orzeczenia obarczonego naruszeniem art. 410 k.p.k., które przeniknęło do postępowania odwoławczego poprzez nieuwzględnienie przy wyrokowaniu całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, mających bezpośredni wpływ na ukształtowanie granic wymiaru kary łącznej. A zatem uchybienie to miało charakter rażący i wpłynęło w istotny sposób na treść zaskarżonego wyroku.

Z analizy akt sprawy wynika jednoznacznie, że na mocy wyroku Sądu Rejonowego w J. z dnia 15 października 2010 r., sygn. akt II K (...), G. G. została

wymierzona w pkt 4 tego wyroku kara 2 lat pozbawienia wolności (k. 308 - 309 akt tej sprawy). Jednak kara ta była karą nieprawomocną i na mocy wyroku Sądu odwoławczego została obniżona - Sąd Okręgowy w G. Ośrodek Zamiejskowy w R. w wyroku z dnia 16 maja 2011 r., sygn. akt V Ka (...), obniżył tę karę do roku pozbawienia wolności, przyjmując, iż czyn skazanego stanowił wypadek mniejszej wagi (k. 345).

Orzekający w przedmiocie wyroku łącznego Sąd Rejonowy w J., pomimo zamieszczenia stosownych informacji w aktach sprawy – zarówno karty karnej skazanego (k. 33-34), jak i odpisów wyroków Sądów obu instancji w sprawie II K (...) (k. 60-62 i 149) – nie wziął pod uwagę prawomocnego wymiaru ostatecznie orzeczonej w tej sprawie wobec G. G. kary pozbawienia wolności.

Pomyłki tej nie dostrzegł również z urzędu Sąd odwoławczy rozpoznając apelację wniesioną przez skazanego, oceniając ją jako częściowo zasadną - jakkolwiek w innym zakresie, gdyż apelacja nie zawierała tego rodzaju zarzutu. Sąd Okręgowy stwierdził, że Sąd I instancji wymierzając karę łączną 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności za drugi zbieg realny, nienależycie ocenił istniejący między czynami bliski związek podmiotowo-przedmiotowy, i w konsekwencji obniżył orzeczony wymiar kary łącznej z rozmiaru 3 lat i 4 miesięcy do 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności. Tym samym uchybienie Sądu II instancji skutkowało wydaniem orzeczenia obarczonego naruszeniem art. 410 k.p.k., które przeniknęło do postępowania odwoławczego, poprzez nieuwzględnienie przy wyrokowaniu całokształtu okoliczności, ujawnionych w toku rozprawy głównej, mających bezpośredni wpływ na ukształtowanie granic wymiaru kary łącznej. Tymczasem Sąd ten na mocy art. 433 § 1 k.p.k. powinien dokonać tzw. totalnej kontroli odwoławczej w sytuacji, gdy środek odwoławczy został sporządzony przez stronę osobiście. Zatem, wobec zaskarżenia przez skazanego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze, Sąd odwoławczy winien był dokonać kontroli instancyjnej w zakresie całości rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych, zgodnie z art. 447 § 2 k.p.k.

W ocenie Sądu Najwyższego uchybienie to nie tylko mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, lecz, co oczywiste, miało wprost taki wpływ na wyrok łączny, albowiem nie ulega wątpliwości, że bezpośrednio skutkowało błędnym

ukształtowaniem granic kary łącznej, w ramach których poruszać się mógł wymierzający karę łączną Sąd Rejonowy, zgodnie z treścią art. 86 § 1 k.k. Sąd bowiem przyjął jako granice kary łącznej wymierzonej w pkt 2 wyroku wymiar kary od 2 lat do 4 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności (k. 134), podczas gdy po uwzględnieniu tego faktu, że w sprawie II K (...) prawomocnie została orzeczona kara roku pozbawienia wolności, granice kary łącznej powinny wynosić od roku i 2 miesięcy do 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności. Tym samym różnica na niekorzyść skazanego wyniosła - w dolnej granicy kary łącznej 10 miesięcy, a w górnej granicy rok pozbawienia wolności. Sąd *meriti* nieprawidłowo bowiem przyjął, że najsurowszą z kar jest kara 2 lat pozbawienia wolności wymierzona w sprawie II K (...), a w konsekwencji tego błędnie określił sumę kar podlegających łączeniu na 4 lata i 4 miesiące pozbawienia wolności.

Nie ulega wątpliwości, iż Sąd odwoławczy naruszył przepis art. 433 § 1 k.p.k. w zw. art. 410 k.p.k., wymierzając skazanemu G. G. w pkt 2 sentencji orzeczenia karę łączną na podstawie innych niż realnie istniejące, wymiarów kar jednostkowych. Dlatego też powyższe orzeczenie nie mogło się ostać, albowiem zostało wydane z rażącym naruszeniem wskazanych przepisów postępowania, co miało istotny wpływ na jego treść. W rezultacie, Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Rzecznika Praw Obywatelskich wniesioną na korzyść skazanego, na mocy art. 537 § 2 k.p.k. uchylił pkt. I (*tiret* drugie) zaskarżonego wyroku, w części odnoszącej się do kary łącznej orzeczonej w pkt 2 wyroku łącznego Sądu Rejonowego w J. z dnia 23 października 2012 r., sygn. II K (...) - i przekazał sprawę w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w G. Ośrodek Zamiejscowy w R., do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Rozpoznając ponownie sprawę w części w jakiej nastąpiło przekazanie, Sąd odwoławczy naprawi błąd dotyczący właściwego określenia wymiaru jednostkowej kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie II K (...), podda kontroli instancyjnej wniesioną przez skazanego apelację (w zakresie, w jakim może dotyczyć określonej przez Sąd Rejonowy w pkt 2 sentencji wyroku łącznego kary łącznej pozbawienia wolności) i na nowo wymierzy karę łączną mając na uwadze jednostkowe kary wymierzone w sprawach II K (...), II K (...) i II K (...).

Dla precyzji należy wskazać, iż jako prawomocne pozostają rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego: w zakresie, w jakim Sąd ten uchylił karę łączną grzywny orzeczoną przez Sąd I instancji; dotyczące utrzymanej w mocy łącznej kary pozbawienia wolności z pkt 1 sentencji wyroku Sądu Rejonowego; rozstrzygnięcia wyroku łącznego z pkt 3 – 6 z wyjątkiem tej ich części, w jakiej dotyczyć mogą kary łącznej z pkt 2 wyroku łącznego.